

zaštite od kemijskih oružja, bila je povećana mogućnost njihove upotrebe, i obratno. To praktično znači da zemlja koja ima dobru i organiziranu protivkemijsku i medicinsku zaštitu ne predstavlja više tako rentabilan cilj za upotrebu kemijskog oružja, pa se time smanjuje i vjerovatnost i njihove upotrebe.

U ovom izlaganju razmatrali smo isključivo kemijsko oružje koje sadrži nervne bojne otrove, da bi što više pojednostavnili razmatranje problema.

Mišljenja smo da bi razmatranje drugih kategorija BOt iz grupe antipersonalnih (psiho-Bot i sl.), i iz grupe antibiljnih (herbicida i sl.) zahtijevalo više vremena no što ga ovakav sastanak može pružiti.

Isto tako, nismo se upuštali u razmatranja problema općenarodne obrane u uslovima kemijskog rata, jer u tom slučaju ne bismo mogli da razmatramo samo jednu grupu BOt.

Na kraju, dužnost nam je da istaknemo da su problemi općenarodne obrane u uslovima kemijskog rata raznovrsni i teški, i da u dosadašnjim razmatranjima još nisu dobili adekvatan tretman. Pri tome ne isključujemo ni mogućnost da se ta tematika obradi u kontekstu razmatranja i ostalih kategorija oružja za masovno uništavanje. Stoga predlažemo organizatorima ovog skupa da se toj problematici posveti poseban sastanak, uz učešće svih odgovornih faktora iz ove oblasti iz armije i građanstva.

SAVA LIČINIĆ

Uloga poljoprivredne mehanizacije u pripremama za rat

Pri izboru pitanja za učešće u raspravi, opredelio sam se za ovu temu, polazeći od sledećih činjenica:

Prvo, jugoslovenska poljoprivreda u agroindustrijskom kompleksu ima izuzetnu važnost i značaj za celokupan ekonomski razvoj zemlje. Iz tog razloga poljoprivreda se i razvija uvođenjem nove savremene tehnologije i opremanjem savremenim sredstvima. Ona se društveno i planski usmerava u pravcu ubrzavanja industrijalizacije poljoprivrede u celini.

Treba istaći da je od posebnog značaja u daljem razvoju poljoprivrede činjenica da je dat prioritet društvenom sektoru, tj. poljoprivrednim kombinatima i društvenim gazdinstvima i da se društveno usmerava individualni sektor. Unapređenje i razvoj na oba sektora zasniva se na sve širem naučnoistraživačkom radu. Tome doprinose u pozitivnom smislu izmenjena shvatanja o načinu proizvodnje, prvenstveno na krupnim poljoprivrednim gazdinstvima. Takvo stanje ispoljava se u vidu sve većeg povezivanja na planu savremenog organizovanja proizvodnje, i opremanja savremenim sredstvima poljoprivredne mehanizacije uz primenu savremenih načina proizvodnje.

Drugo, programska izgradnja, dalji razvoj i orijentacija poljoprivredne mehanizacije, prema Planu razvoja Jugoslavije u periodu od 1976. do 1980. godine, zauzima prioritarno mesto u oblasti mašingradnje direktno vezane za dugoročni plan društveno-ekonomskog razvoja zemlje.

Treće, prema podacima za 1978. godinu, Jugoslavija je raspolagala u društvenom i privatnom sektoru sa približno 337.000 traktora i brojnim drugim sredstvima, kao što su: kamioni, prikolice, kombajni, rasipači mineralnih đubriva, motorne prskalice, samohodne kosilice, plugovi itd.

Pored navedenog, treba istaći da u Jugoslaviji ima oko 40 organizacija udruženog rada, ne računajući proizvođače traktora koji se bave proizvodnjom poljoprivrednih mašina.

Iz iznetog proizilazi zahtev u smislu šireg angažovanja raspoloživih naučnih potencijala ove oblasti u naučnoistraživačkom radu. Jedan od osnovnih zadataka jeste iznalaženje optimalnih rešenja same strukture poljoprivredne mehanizacije, posebno traktorsko-mašinskog parka društvenog sektora, pošto društvena gazdinstva sve više uvode i primenjuju traktore veće snage i takvih vučnih karakteristika da mogu biti upotrebljeni i pod najtežim uslovima eksploatacije, što nije bez značaja za odbranu.

Realno je očekivati da se šire pristupi istraživačkom radu u ovoj oblasti i zbog postojanja dosta raznovolikih kategorija i tipova sredstava poljoprivredne mehanizacije, a u vezi s tim je i mogućnost nabavke rezervnih delova, održavanja i upotrebe.

Četvrto, pored sredstava poljoprivredne mehanizacije značajnu ulogu ima i ljudski faktor. Prema podacima za 1977. godinu, broj zaposlenih na društvenom sektoru u poljoprivredi iznosio je oko 1,744.000 radnika u organizacijama koje se bave poljoprivrednom

delatnošću. Pored ostalog, i ovaj podatak ukazuje na izuzetnu važnost ljudskog faktora u ovoj oblasti za potrebe odbrane i društvene samozaštite.

Stručne kadrove koje osposobljava Institut za poljoprivrednu tehniku Poljoprivrednog fakulteta i druge institucije treba u većem obimu angažovati u izgradnji i razvoju sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, s obzirom da su njihove mogućnosti mnogo veće nego što su dosadašnji rezultati.

Saradnja vojne nauke i drugih naučnih oblasti

Potrebu saradnje vojne nauke i drugih nauka na zadacima odbrane i društvene samozaštite, drug Tito je mnogo ranije sagledao, i u intervjuu časopisu »Vojno delo« 1973. godine, između ostalog, rekao da »ne samo vojna nauka i publicistika nego i sve druge nauke na ovaj način i u svom domenu treba da doprinesu jačanju naše odbrane i samozaštite a saradnja među njima treba da bude što bolja i tješnja«.

Takav stav druga Tita u potpunosti je prihvaćen, te se ulažu napor da se on ostvari.

Naučni razvoj u oblasti nauke može u velikom stepenu doprineti jačanju odbrambenih mogućnosti zemlje u svim oblicima suprotstavljanja agresoru i svim fazama pripreme i vođenja opštenarodnog odbrambenog rata. Međutim, doprinos poljoprivrednih nauka je mogućan samo ako je usmeren na kontinuiran razvoj sa ostalim subjektima sistema ONO.

To praktično znači naučno usmeravanje na dva osnovna nivoa: a) na makro planu — ostvarivanjem Društvenog plana razvoja Jugoslavije, ostvarenjem postavki koje se odnose na jačanje odbrambenih sposobnosti i društvene samozaštite zemlje; ostvarivanjem ustavnih načela i odredbi Zakona o udruženom radu, koje se odnose na samoupravno sporazumevanje i dogovaranje u oblasti odbrane. Zatim, normativnim regulisanjem pitanja odbrane i društvene samozaštite u OOUR, samoupravnim organizacijama, regionalnom i interesnom organizovanju. Sem toga, treba intenzivirati naučnoistraživački rad i programe o primeni poljoprivredne mehanizacije u sistemu opštenarodne odbrane i društvene samozaštite zajedničkim radom sa naučnim institucijama oružanih snaga; b) na mikro planu — to podrazumeva održavanje naučnih i tematskih skupova, nauč-

nih i stručnih kadrova angažovanih u oblasti primene poljoprivredne mehanizacije, na kojima bi se razmatrala pitanja direktno vezana za potrebe odbrane i društvene samozaštite, svakako uz učešće nastavno-naučnih i stručnih kadrova iz oružanih snaga.

Mogućnost upotrebe poljoprivredne mehanizacije u pripremama i vođenju rata

Naša zemlja raspolaže s relativno velikim traktorsko-mašinskim parkom poljoprivredne mehanizacije i drugim sredstvima koja se stalno povećavaju. Za potrebe oružane borbe i drugih oblika suprotstavljanja agresoru, on može biti upotrebljen u svim periodima pripreme i vođenja rata.

Poljoprivredna mehanizacija u pripremi i uređenju teritorije za odbranu može biti angažovana na zadacima inženjerskog obezbeđenja i za građevinske radove na objektima namenjenih odbrani; na zadacima vuče i transporta; kao izvor električne energije za neka borbena i neborbena sredstva (prvenstveno jedinica teritorijalne odbrane); kao izvor energije za potrebe proizvodnje; kao pokretne tehničke radionice, prvenstveno za potrebe snaga teritorijalne odbrane i za ostale zadatke vezane za pripremu i uređenje teritorije za rat.

U neposrednoj ratnoj opasnosti i početnom periodu rata sredstva poljoprivredne mehanizacije pružaju mogućnost upotrebe u borbenim dejstvima u zahvatu fronta i u vlastitoj pozadini.

Angažovanje ovih sredstava, za potrebe oružanog suprotstavljanja, moguće je na napred navedenim zadacima pripreme i uređenja teritorije. Međutim, sredstva poljoprivredne mehanizacije u ovom periodu upotrebljavaju se prvenstveno za zadatke direktno vezane za neka borbena dejstva jedinica teritorijalne odbrane. Zatim, na zadacima zaprečavanja i postavljanja minskih polja na pravcima prodora delova snaga agresora u novostvorenoj odnosno nastaloj situaciji, na zadacima zaprečavanja površina mogućeg sletanja letelica ili spuštanja desanta, na zadacima sprovođenja prioriternih mera civilne zaštite, na zadacima u vlastitoj pozadini prema planu i odlukama u vezi sa novonastalom situacijom na određenom području.

U daljem toku rata, mogućnosti primene sredstava poljoprivredne mehanizacije odnosile bi se na zadatke u vlastitoj i na privremeno zaposednutoj teritoriji. Zadaci u vlastitoj pozadini uglavnom su već nabrojani. Međutim, novostvorena situacija na privremeno za-

posednutoj teritoriji odlikovala bi se raznovrsnim mogućnostima upotrebe ovih sredstava, pa ih možemo razvrstati na sledeće kao prioritete: izvršavanje zadataka za potrebe borbenih i neborbenih zadataka jedinica TO i delova JNA; zadatke za potrebe nastavljanja proizvodnje u uslovima rata; zadatke sprovođenja prioriternih mera civilne zaštite za stanovništvo; zadatke vezane za komunalne i druge usluge itd.

Primena poljoprivredne tehnike i sredstava za potrebe ojačanja nekih sredstava oružanih snaga u ratu zauzima posebno mesto. Reč je o mogućnosti ojačavanja ABH sredstava oružanih snaga i ojačavanja sredstava inženjerskih jedinica na zadacima inženjerskog obezbeđenja borbenih i drugih položaja i objekata.

Iz iznetog proizilazi potreba i zahtev daljih istraživanja i mogućnosti upotrebe poljoprivredne mehanizacije u jačanju odbrambenih sposobnosti naše zemlje. Jedan od prioriternih pravaca i zadataka naučnoistraživačkih institucija i nastavno-naučnih radnika u ovoj oblasti je da zajedno sa naučnim ustanovama oružanih snaga ostvare veći stepen povezanosti u ostvarenju postojećih i novih programa za potrebe odbrane i društvene samozaštite.